

Latwee jch u Af wi jcs.

Nr. 12.

Zettortdeena 24. Merz

1855.

Drafschts pee J. H. Höfmann un A. Johannishu.

Karrafinaas.

Kad Turki isgahjuschä gaddä 4tä Juni d. tilf supri bij sakanti tappuschü, tad tee gahje atpakkal pahr rohbescheem, un ic Legwas- un Oktshamuras-zremä eetaisija supru lehgeri. Nakti 19tä Janwara d. muhsu Kapteins Gurriels Turkeem uskritte pee Legwas tohs isbeedinaja un aisdfinne. Kreevi panehme to lehgeri un to nophostja. Nu Turki no ohtra lehgera nahze valigä. Muhsu Georgias Miliitschi (flattees Asias lantlahrté fur Georgias semme) un nahze muhsu pulsinam valigä un arri laudis no muhsu zeemeem no saweem teesas kungeem wadditi, peestrehje safahwe un aisdfinne Turkus. No Kreeweem eshoft 4 noschauti un 38 eewainotti.

Muhsu Generala Mentschikowa weetä, kas slims gull, Generals Osten-Sakens 18tä Webruara d. to karra-pulka waldischanu usnehmis un raksta, ka 22tä Webruara kahdas 30 uggunigas lohdes Sewastopolë eeschahwischü, bet ne kahdu skahdi padarrijuschü. Täpat arri 27tä Webruara d. weenä stansti 60 bombes eemetuschü, bet tikai 1 saldatu eewainojuischü. Abbi — ic Kreevi ic eenaidneeki — taisoht ikdeenas un ikanakis jaunas stanstes un gangas appaksch semmes (Mines). — Muhsu Generals Wrangels pee Cipatorias preit Turkeem stahwedams raksta lä: Muhsu Generals Korss redsejis, ka 21ma Webr. d. 2 Eskadrones Turku jahtneeki no Cipatorias nahkuschi un muhsu Kasaku waktehm usleittuschü. Kasaki tuhdal gahjuschü atpakkal us Nomirgorodes Ulanu wakti. Turki ar to ee-

drohshchinati Ulaneem uskrütuschi schaudami itt nilni. Pa tam zittas Ulanu Eskadrones dabbuschus to dsirdeht, nu sleppen nahkusches Turkeem no sahneem un vakkas, un ic Kasaki peestrehjuschü. Nu Turkeem ne fo gadiht, bet tik strehjuschü atpakkal ar leelu behgschanu un muhsu jahtneeki 3 werstes vakkal dünnyuschees. 8 Turki döbwi sanemti, 40 us platscha noschauti valikkuschü, tee zitti ar ee-wainoteem un mirenscheem isbehguischü. No muhsu laudim 2 noschauti, 1 wirsneeks un 3 Kasati eewainoti. — — Pa Wahzsemmi leeluppes taggad pahrypludduschas, darra wissur leelu skahdi un nesaimi. Nu jaw 4 deenas ka paste no Wahzsemmes naw atmakhuse. Eikam uppes buhs wainigas. S - 3

Krimmes lantfahrtes istahstischana.

1. Ko rahda ta Krimmes lantfahrt?

Rahda, ka Krimme irr puss-salla, kas stahn Mellä- un Asowas juhra un ar ne juhdsi plattu semmes gabbalu, Perekopes semmes-schaurumu pee-eet pee leelas Kreewes semmes un zaur itt schauro Kertsches juhras-kanahlu schkirta no Asias tur, fur Kaukasus kalni sahkahs. Cirovas un Asias lantlahrtes to skadrahi warri redseht. Deenas-widdi irr Mellä-juhra, walkara-pusse Mellä juhra ar Cipatorias jeb Kalamitas-jureas-lihkumu; seemela pusse Melläs-jureas lihkums ko sauz: Mirrusi-juhra jeb Perekopes jureas-lihkumu tadehl, ka schi til sekla, ka ar leeleem kuggeem tur ne watt eet. Walkara pusse zaur Kertsches kanahlu ee-eet

masā Asowas juhrā. Tē nu tā Krimme no Asowas juhras atschirkta zaur 15 juhdse garro un weetahm ne tuhkst. pehdas platto smilschaine semmes - strihyt, jeb Arabatas semmes mehli, kur eet zelsch no Arabates us Genitschas pilsatu Kreewu-semme, kur itt schaurā weetā japhazellahs pahr Genitschas kanahlu un ee-eet Puūschā-juhrā. Pantfahrtē warri redseht, kā juhra schē semmi isrohbejuse un ee-ehdusees lihkumu lihkumeem, jo schē Krimme wisszaur itt lihdsena leijas semme. Puūsi-juhra tik sekla, kā ar kuggi ne buht ne warr eet un waßaras laikā uhdens isschuhst, yuhst un tik neganti smirdoht, ka ne warroht glahbtees.

Krimme jeb Taurias pussalla lihds ar to gabbalu, kas no Perekopes stahw us seemela püssi, veederr pee Taurias Gouvernements. Krimme warr buht weenā leelumā ar Widsemme. Krimmes seemela-pusse pawissam zittada semme ne kā ta deenas-widdns-pusse. No Cipatorias un Arabates us seemelu irr wisszaur leels itt lihdsens klajums bes fahdeem kalneem, kur ne uppes, nei kohki, nei kruhni ang, tikkai sahle un sahle un leeli gannekli. Pee juhrallas sahls esari un dauds weetās gattawa sahls tohp atrasta, jo sahligs juhras uhdens karstä saulē juhrmallās isschuhst un tad atleekahs papillam sahls. Esari ar sippri sahliq uhdene irr pee Cipatorias, Perekopes, pee Puūschas-juhras, pee Kertsches un wehl zittur. Scho leeloo klajum (kā orri to Kreewu-semmes gabbalu kur Dnistera, Buges, Dnepera un Dones uppes ee-eet Mellā un Asowas juhrā un Tatari un Kasaki mahjo), sauz par Nogaju-sahles-klajumu. Zilweku tur mas, pilsatu un zeemu nezik, jo leels uhdens truhkums, bet pa leeleem gannekleem staiga pulks lohpu un awju un tee sirgi kas sawā wallā. — Tahs mellas striypes lantfahrtē, kas no Perekopes eet zaur Krimmi irr zelli, kur schenkes un weetas kur saldati un Kasaki stahw, (Kasaku stanze). Talda irr ta leelaka Krimmes dalla.

Ta obtra jeb deenas-widdns pusse perifsam zittada, jo lantfahrtē jaw warri redseht, kā tē dauds masas uppites, kas nahk no teem kalku-kalneem (Oschahrtirdaga kalneem) kas eet pa wissu to semmi, nahkdamī no Kaukasus kalneem Afia un eedami us Sewastopoli un Kersones raggū. Schee falni weetahm itt stahwi ar dīllahm schaurahm eeleijahm kur uppites tekt. Pats augstakais kalns irr tas Oschahrtirdags, 5 tuhkst. pehdas angsts. Kalni eet wisszaur lihds pat juhrmallai, tadeht tē juhrai irr itt augsti stahwi klintaini kraisti ar leeleem raggeem un masahm ohstahm. Skattees to raggu un ohstu wahrdus lantfahrtē. No scheem kalneem isteck un ee-eet

Cipatorias juhras-lihkumā: 1) Bulganās masa uppite, kur Otkara-zeems. 2) Almas uppite starv kalneem, ar to Almas-zeemu kur pirma leela kauschanahs bijuse ar Sprantscheem un Enslendereem Septembera m. 1854 (skattees Latv. Avisēs 1854 Nr. 41). 3) Katschas uppite ar Mamaschagas un Ochangenaka-zeemu 4) Belbekes uppite ar Milias, Belbekes un Utarkojas-zeemeem.

Sewastopoles juhras-lihkumā, leelā ohstā pee Inkermannes ee-eet Tschornaja-s-uppe muflajā eeleijā starv kalneem tezzedama. Pee Inkermannes irr purwji.

Puūsjahrā eet: gare Simweropoli un maseem zeemeem un stanzeem ta leelaka Krimmes uppe, Salgire. Cessch schihs eetekt dauds masas uppites un ir ta Kurnus-s-uppe. Tas gabbals no Weodossias un Arabates pilsata us Kertsches kanahlu tohp saukt Kertsches puss-falla un tē wehl dauds strautini, kas ee-eet juhrā jeb sahls esarōs, kureu wahrdi naw ihsti finnami.

Wissa schi falnaina semme lohti silta, jo tee leeleem falni padarra, kā tē ne warr pee-eet tas niknais seemela wehjih, kas nahk no Kreewu-semmes un pa wissu to lihdsenu Krimmes eeleijun diki plohsahs ar tik leeleem sneega putteneem un sippri fallu, ka daschdeen dauds 1000 awju,

lohyu un ir tee sitgi kas sawâ wassâ, kâ arti
 zilweki un reisneeki (kam ja-eet pa scho leelo
 klajumu, kur ne kohks ne fruhmi ne rahda
 zetta weetu) no sneega tâ tohp apputtinati, ka
 ne finnas ne paleek, un tik pawaffarâ tohs
 warr atrast no wilkeem sa-ehstus. Schinni
 gaddâ te atkal itt stipra seema un leeli pu-
 teni bijuschi. — Leelee kalmi turprettim to
 ohtrn Krimmes pussi pasarga no tahda see-
 mela wehja; saule atspihd itt karsti us kalmu
 deenas widdus pussi, eeleijas stahw saulgobhi
 un tadeht tur tik lohti filta un augliga sem-
 me, ka daschu weetu nosauzohrt per Krimmes
 paradissi. Tomehr ir schê no Kaukasus leelu
 leeleeem kalneem un Asias nahdamas, wissu-
 wairak ruddens un pawaffaras laika ne doh-
 majohrt ohtri iszestahs ittin bresmigas leelas
 wehtrasl un sturme, par warru plohsidamees
 pa kalneem un juhrâ padarra brihnum leelu
 slahdi, itt kâ isgahjuschâ ruddeni 2trâ No-
 wembera d. tahda wehtra tik dauds eenaid-
 neeku fuggu par pahru stundu salaususe (skat-
 tatees Latv. Amises Nr. 48, 49). Seema
 te tik rettu rettam tahda, kâ scho gadd tur bi-
 juse eenaidneekem par leelu pohtu un pahr-
 mahzishanu. Zittös gaddös seem tikkai lee-
 tus laiks, wehtras un druszin sneega. Janw.
 un Webr. mehnissi atpakkal nahdami tur sanahk
 wissi tee leelee un masee putnini, kas no muhsu
 semmehun rudden aiss-eet us karstahm semmehm,
 kâ zihru, zeelawas, schubbites, strasdi, lagdi-
 gallas, dsegguses, besdeligas, swahyuli, slohkas
 un schneppes, balloschi, mescha vyles un soh-
 sis, stahrti, gulbji, dsehrwes un zitti pa tuh-
 stoschu tuhktoscheem pahr juhru nahdami, tur
 atpuhlinadamees no leela zetta un gaididami,
 kaleit pee mums atkal pawaffars klahrt. Tad
 nu irr puehlneekem darbs un luse un pelni.
 Ir juhmalneekem ar itt baggatu sveijn labba
 dsihwe, jebschu Mella juhea irr lohti wittigs
 un haitigas uhdens to bresmigu wehtru dehl,
 kas paschâ rahmâ laika us reis iszestahs. —
 Kalnds wehl eshoft pulks to wilku, ir lahtschu
 un zitti meddijami putni un svehri tur eshoft.

Tahdâ baggata lohti filta augliga semmitte
 nu mahjo jaukâs eeleijas un ir kalmâs dauds
 lohpinu un papillam irr zilweku, zeemu un pil-
 satu, un senn gaddeem muhsu schehligi Kei-
 seri nowehlejuschi Wahzsemneekeem, kam mah-
 jâs trubzibas un gruhtibas deesgan, wissu
 wairak Wirtenbergereem, atnahkt un te usme-
 stees. Te wanni nu dauds ihpaschâs draudses
 un zeemâs dsihwo, sawu miylo Luttern-tizzibû
 firsnigi lohdyamî appaksch saweem teizameem
 basnijas fungem un ihvaschu laipnigu wal-
 dischanu mahjodami un semmi kâ Wahzsemme
 strahda, woi leelus wihna-kalmus audsina, am-
 matus strahda woi arti turr leelus lohyu jeb
 Merino awjn-pulkus. Tee ihsteem eemahjotaji
 irr Tatari, Tschiggani, Turki, Muamedaneru
 tizzibâ, ir Grekeri, Italjeneri, Armenjeri,
 Schihdi, Kasaki un Kreevi.

Schi semme dauds 100 gaddus preefch
 Kristus laika jaw wizzee Grekeri bij usmet-
 tuschees un brangus pilsatus un leelu andeli
 eetafijuschi un no scheem laikeem Krimmi
 wehl sauß par Taurus jeb Kersoneses puss-
 salu un Kersoneses raggam tas Grekeru
 wahrods wehl taggad valizzis. Tad ilgu
 gaddus Sarmateem te bij stipra walsis, bet
 pehz tee Reemeris to semmi panehme. Kad
 kahdus 3 simis gaddus pehz Kristus tahs
 niknas paganu tautas no Asias weena pehz
 ohtras sahze eelaustees Eiropâ un wissas wal-
 sis un semmes ispohstija, tad baggatoi Krim-
 mei ne gahje garam. Pirmee bij Alani,
 pehz scheem tee Gohti, kas kristigu tizzibû
 pehnehme. Nu nahje tee wissu niknee Unni
 ar sawu bresmigu Kehnunu Attilu, to Dee-
 wa rihfisi, kas schaungdams un dedsinadams
 libds pat Rohmas pilsatam gahje. Nahze
 Kazari, te usmettabi un eetafija leelu walsi;
 pehz pahrs simis gaddeem teem uskritte Kreewi
 un Petschenegi wissu ispohstidami un ee-
 taifija atkal walsi, — nahze ir tee Kumanis;
 bet kad 1200 gaddus pehz Kristus kahdi 600
 tuhktoschi Mongoli un Tatari no Asias nah-
 dami (skattees Asias lantfahre zik tahsu nah-)

Krusch) Kreewu semmi un ir Krimmi applud-dinaja, tad te nu waldijs Tataru leelkungi un palikke wissi par Muamedanereem. Schee ustaifija Perekopi un waljs galwas pilsats bij Es'ki Krimme. Ap to laiku Genueser i (plattees Italia, Genuas pilsatu) bij til stipri pa juhru ka taggad Enlander; un te andelev-dami, usmettahs, ustaifija Kawas jeb Teodo-sia s stipri pilsehtu, uswinneja ar laiku Krimmi un nu palikke atkal baggata semme, kamehr 1475 Tataru ar Turkeem Genueserus uswinneja. Nu waldijs atkal nikni Tataru leelkungi, appaksch Turkus Keisjeru stahvedami. Turkus laikos nu isnihle wissi pilsati un gahje ka jaw eet appaksch Turkus pohesta waldishanas. Tad 1783ta gadda mahsu Keisereene Katrine II. karrä Krimmi dabbuja un no ta laika schi femme jo deenas jo wairak atkal peemehmu-sees spehla un wissadä labbumä. Nu zehlahs atkal pilsati, leels lauschu pulks un andele. Muhsu augsti teizamais nelaika Nikolai taifija to stipro Sewastopoli un tahs zittas styras weetas un to leelu karra-kuggu spehku Mellä juhre. Baggateem Kreewu fungeem tur nu irr lepnas muischas un staltas pillis, leeli dahrgi wihna-dahrsi, un Merino-awju pulki ar tuhktoschu tuhktoschahm awim. Tur aug-dahrsos wissas pasaules jaukas pukkes un sweschu filtu semmu kohki un augli, un irr jauki baggati meschi kalmös. Krimmi eedal-lita 4 aprinkos: 1) Simmeropoles, 2) Gipatorias, 3) Beodosias un 4) Verokopos aprinksi.

Sahksim nu teikt par teem pilsateem. Pe-rekope stahw tai schaurä weetä pee Kreewu-semmes. Itt wissi zelli no Kreewu-semmes us Krimmi eet zaur Perekopi. Leels dötsch 75 rehdu plats grahwis ar walli atschkirk Krimmi no Kreewu-semmes. Tad nu Pere-kope irr ka Krimmes durwüs ar stipri atschkirk. Leels pilsats naw, kahdi 3 tuhkti zilweki, bet nu tur leels karra-spehks stahw stipri apzeeti-nata weetä. Taggad tur eet un kust deen

nakt. Te eet leela andele ar juhras sahli. Pee Puuschas juhras itt ka pa wissi to leelo kajumu ne kahdi pilsati. Pee Arabates sem-mes-mehles eesahkuma itt mas pilsats Ara-bate, kas wezzös laikos stipri apbrunkohts bijis. Taggad tur arri apzeetinatas weetas. Jenikale, mas apzeetinahs pilsatinsch, kas apsarga ee-eschani Asowas juhre, kur Gree-keri mahjo. — Kertsche, wezzös laikos leela Kehnina Mitridores pilsats, taggad tikkai ar kahdeem 4000 Greekereem, Tatarereem, Schideem, Tschigganeem un Kreewem, stipri ohsta ar baggatu Kreewa basnizu. Wissapkahrt brihnum pulks to wezzu Grekeru un Tataru baggatas un skunstigas kappy weetas; schis kap-pös atrohn wissadas dahrgas selta, sudraba un akminu skunsta leelas, ko mirruscheem sahrla liktisch. Leela andele ar sahls. — Weodosia jeb Kawa ir Teodosia, no Ge-nuesereem zelta, winnu laikos itt leyna bag-gata leela andeles ohsta un stipri pilsahs; taggad tikkai 5 tuhkti zilweki, gan Grekeri, Kreewi, Armenjeli, Schidti un zitti un katram sawa basniza. Wissur reds Genuesern laiku lepnibü un sagruischus muhren. Tataru laikos 1 simts tuhktoschi zilweki te bijuschi ar 50 krisligahm un 51 Turku leynahm basn-zahm. Turki scho pilsatu novohstijuschi. — Us scho püssi lohti augligas weetas usmettu-schees tahs Wahzemneeku Lutteru draudses. — Alutschä itt masa ohsta — tapat arri Jalta lohti jauka un augligä weetä, kur Tatarit itt qudri semmi kohpi. — Par Balaklawu un Sewastopoli teiksim pehz.

(Turplikam wairak.)

To mihklu usminneshanas eeksch Nr. 10.

- 1) Parrabs.
 - 2) Eekat dehli to dehli us dehli.
 - 3) Kwehlobama ohgle.
 - 4) Wehfsi.
- E. Z.—n.

Latweefch u Awisch u

Nr. 12.

peeliffum s.

1855.

Wehl brandwihna usteikschu.

Zettortā Awischu nummuri tu, mihlais om-mata beedris B — k — n, gan ar sawu brandwih-na usteikschanu labbu plahsteri effi uslizzis tam nahwes-augonam, kas dauds laudim peemetees, un kad tas stiprais Rungs un Deetws schehlastibu dohtu, ka tee lautini pa Widsemmi un Kursemmi no scha-dserschonas augona warretu tapt isahrsteti, tad muhsu Latweeschi gan dsihwotu un nemomirtu. Bet tu pats sinni, tahdu nahtigu augoni ar weenu pa-schu plahsteri ne warr atwilkt wassä, nedf isohre-steht, jo ikveens plahsters paleek jo wezzaks jo bes-spehjigs. Tapehz ariveen par jounu waisaga us-finehreht, kamehr mihkstina to augoni, atwelt to wassä, istwelk wissas struttas un sadseede. Un kad tu nu jaunu meldinu effi uswilzis tawä brand-wihna usteikschanä un to lihds gallam labbi isdsee-dajis, tad es nu gribbu paprohweht, woi es tawu-meldinu ne buhschu galwä paturrejis un woi ne warreschu to tew vakkal istwilpeht. — Tu to brand-wihnu maktigi effi usleelijis, ka tas zilweku darroht jo wezzu, jo stipru, un ka tas lehtaks ne kā zits-dschreens, un tadehl ihsti nabbagu lauschu dsch-reens un to tu itt skaidri effi parahdijis pee tawa-nahburga Zahna, pee klibba Pehterischa un Uhdu-Mikkela un pee walsts kalleja. Tomehr man tas ne leekahs wisszaur riltigi. To es gan redsu ar sawahm paschahim azzim, ka brandwihns pahr-leeku ahtri zilweku wezzu pataisa, jo no teem wezzis-scheem, kas naht wezzuma-sihmes prässigt, lai no galwas-noudas teek wallä, ta leelaka pufse nau-dauds pahr 50 goddeem wezzi, un kad labbi isklau-schina, zaur ko tik ahtri wezzi un wahji paliskuschi, tad dabbu dsiedeht, ka wissuwoirak zaur brandwihna bruhleschanu ween. Bet man schausahs prähtä tee wezs-tehwi Bihbelè, kas 700 lihds 900 gaddus wezzi palikke: wihnu tee ne pasinne; to jau Noas-pirmais atradde, — allu arri ne; tee wezzee wah-zeeschi bruhweht eimahzijuschees, — brandwihnu

patwissam ne; tas preesch kahdeem pahrsmits gab-deem no Arabereem payreeschu debsinahts, kas to pohsta Turku-tizzibü zeeni. Ko tad tee wezs-tehwi dschere? Nu, kas tad winneem atliske, ka skaidrs uhdenä un peens. Sä es arri ne warru leelsht, ka brandwihns tas stiprakais dschreens pahr wisseem dschreeneem. Teesa gan, stipru winsch padarra-zilreku, to es ne senn redseju pee muishas jehgera. Wihs stipri farsto wirsu bij lehjis, un nu jau to valizzis ka ahrprahdtä, tä kā 3 wihi ne warreja winnu waldbiht. Nabbadsinam nu gan buhs ar to breesmigu fliwimibu janomirst kā trakkam sunnem. Bet tapehz bradwihns pats wehl nau stiprakais dschreens, jo mans tehwi-tehwt man fazija, uh-denä effoht stiprakais pahr wisseem, jo tos dsennoht wissas sudmallas, ka ruhj un duhj un klibb un flabb. Winsch fazija, schis gandrihs 100 gaddus wezs valizzis un tahlas femmes pahrstaigajis ne muhscham ne effoht redsejis, ka ic tahs wisemosa-kas neeka sudmallinas no wihna, jeb allus, jeb brandwihna effoht dsjhtas. Tod nu redsams, uh-denä stiprakais dschreens pahr wisseem. Tadehk es arri pee tehwi-tehwa labbas gudribos turredamees allu, wihnu, schnapsi, tahdus neeka-dschreen-nus ne bruhkeju, bet to wisestiprako dschreenu. Un lai nu gan taws krusf-tehws manni pahrsmees, ka es to dschreenu dseru, so winna zuhka no filles dserr, tad tomehr es par to neko ne behdaju, un luhdsu tewi, prässi jell sawu krusf-tehwu, woi winsch jau redsejis, ka uhdenä zilweku pataisa par lohpu? Bet es gan daschureis redsejis, ka brandwihna dsch-rejs zilweks kā tscheirkahjigs lohps rahpus irr gahjis un kā zuhka dubloß wahrtijees. — — Bet nu es sahfschu swilpeht tawu meldinu. Es gribbu rahdiht, ka brandwihns dorra, ka winsch dohd zil-wekam leelu spohschumu un kohschumu, dorra winnu itt laipnigu un mihligu, un schehlsirdigatu, ne kā sinnamo Samoriteri. — Brandwihns dohd zilwekam leelu spohschumu. Sackanai saulei tak irr tas wissleelakais spohschums, tahds spohschums, ka zil-

welk taisni saulē ne warr skattitees. Un kad to mehr skattahs, tad winsch zeesch sahpes, un azzis qassato un tumschas paleek. Nu klau, kā man ar resno Johniti notiske. Kad man winnlaik bij ja brauz us Mihgas püssi, atraddu wiherelitius augschpehdus leelzesta gussoschu. Bij frohgā labbi edschreess, straipaledams mahjās qribbejis aiseet, bet schē peelluss un pakrittis. Winnna waigs spihdeja tik sarkans, ka es to ußluhfodams, gauschas sahpes zeetu, un azzis man tumschas palikke no assarahn. Luhk, woi nu ne tizesi, kā brandwihns zilweka waigam tahdu paschu spohschumu dohd, kahds saulei irr. Paschom mannam behram laikam azzis sahpeja no tahda spohschuma, jo ne gribbeja ne mas garam eet. Un kad nu man bij un bij garam jateek, un es winniam lobbi ußwilku ar pohtogu, tad schis kā allis sahnus nolehzé, un gandrihs marni ar wisseem wahgeem grahtvi eegahse. — Brandwihns orri dohd dohrgu kohschumi. Winnpus Dougawas leelmahei dahrgs sarkans akmins auss karrejahs; winna par to kahdus 30 woi 40 eublus nedwuse. Bet mosam Behrtulam, pohruppes fainneekam, tahds sarkans kohschums pee degguna: no brandwihna bruhkeschanas deggund winnam itt sarkans palizzis. Leelmahei kohschums pee auss, Behrtulam pee degguna — kas foisch! Woi tu dohma ka Behrtulam saws sarkancis kohschums nau wehl woirak mafajis, ne kā leelmahei? Behrtuls tikai, qudrs buhdams, tahdu leelu naudu ne mannoht atlihdsinajis pa wchrdinom un pa mahrtoi un pa 5 koppeitahm. — Brandwihns tahlok zilweku darra laipnigu un mihligu. Ahruum-frohdsneeks Jahnis, mans nahburgs, kad wehl muishā pee leelakunga dreneja, deesgan lepnis bij un nifni bahrahs ar zittiem muishas puhscheem un deenastneekem, bet kamehr frohgu uenchnis uß renti un pee brandwihna puddeles sehsch un eeleij glahse, tod, ka no smakkas ween, tahds mihligs un laipnigs palizzis, ka ar wisseem zilwekeem lobbi fateekahs. Ne wern Lailweeschi un Wahzeeschi un Kreewi, bet orri Schihdi un Tschiggani winnam mihi wees, un winsch tohs in hligi un loipnigi meelo, komehr ween teem tahds graffis kulle. Un lai mihleem weesischeem dsehreens jo labbi smelke, tad winsch sinn istasicht gahrdas deßas, pee furrahm

nou soupijis sahlu un pipparu, ka pee firds eet, un kurras par lehtu naudu iedohd. Leelamlungani winsch orri irr mihlsch frohdsneeks, jo winsch wairat mafsa rentes, ne ka zits kahds par to frohgu mafajis. — Bet arri tohs weesus frohgā brandwihns darra mihligus un laipnigus. Leelaib Dahwes ar kurlo Mahrtinu bij fasstrihdejuschees un kahwuschees; Dahwes Mahrtinam zephuri bij saplehüs un mattu labbu kuschkinu no galwas israhwi, Mohrtinsch Dahwam azz ißkrahejis, nahburgi winnus ischfihruschi. Bet firdis winneem palikke dusmu pilnas un nikus. Get abbi teesab-deenda us muishu suhdsetees; zelsch eet garr frohgu; tak labbu rihtu waijaga doht frohga pappam; eet eekschā, un schē nu eenaidneeki fateekahs. Krohdsneeks isklauschinajis, kas abbecem eshoht, saht winnus meerinaht, salka, abbi muishā buhschoht dabuht par mugguru, eeleij brandwihnu glahse: — nu dusmas suhd un firdis soht kust eeksch mihlibas; saderr meeru un eedserf schnapsi. Un tannū paschā wolkarā mihligi apkampuschees un laipnigibutschodamees aissstraipaleja us mahjahn, fesne scheem ne kahdu puhlinu ne darrijuschi. Mello gan us brandwihnu, ka tas eengidu darroht, ihuoschi starp laulateem draugeem, un rahda us garro Pehteri. Jo kad tas mahjās nahkoht eedschreess, tad bahrshanahs un kauschanahs or fainneezi eshoht gattawa, ka wisseem no mahjahn jabehg ahrā. Bet woi ta brandwihna waina? Ta irr fainneeze waina. Jo kad fainneeze lihds ar Pehteri frohgā buhtu gahjuse, un abbi kohpā eedschreuschees, woi tad buhtu noids? Ahre sihlaib Zehkabs ar samu Anni ta darra: abbi kohpā eet frohgā, un kad tur iedsjihrojuschees un galwina gruhata, tad mihligi zits us zitta afspeidemees aisswaddahs mahjās, ne wohrdinu sohkoht cekricht gultā, un ir apwemdammees ne mas ne launojahs. Rihtā, kad isgullejuschees, tod gan lehrums un lahdeschanahs, bet tas topeh, ka brandwihna garb jau isgahjis. Tod nu skaidri redsams, ka brandwihns nau wainigs. — — Un nu wehl rahdischu, ka brandwihns zilweku darra schehsiedigaku, ne ka tas Samariteris bij. Upp mallas Mahrtinam labbas mahjas: labbas plawas, labbi lauki, tahda lauku-seinne, kas, dandemas isstrahdata un apkohpta, woi fausā woi flapjā.

wassarā desmito woi ditwpodesmito grondu wiſſmas iſdohd. Tomehr Mahrtina buhſchona ne-eet uſ preefchu, bet atpaſkal ween: iſkattrā ſeemā truh-kums un bāds mahjās, un parradi muſchā un pee mogafihnes arween leelaki. Es dſirbedams, ka Mahrtinsch par brandwihnu wiſſu ſawu labbumu aifneſſoht krohgā, ar winnu farunnojohs par ſcho leetu, kad ar winnu pee krohgā ſatikhoſ, un wiſch man labbos deenās dewe uſ zettortem ſwehkeem. Un ko tu dohma, ko wiſch man ſozzija? Wiſch man atbildeja tā: Krohdsineeks tak arri eſſoht zil-weks, kaſ gribboht dſiſhwoht, un kad ne weens wiſſna brandwihnu ne dſerschoht, tad wiſſnom buhſchoht pohts un bāds. Tad nu redomis, no iſh-ras ſcheblaſtibas ween, lai krohdsineeks ſawu wehderu warr barroht un raibu weſti walkaht, Mehetinsch ſeitvu un behenus baddā mehrde, wiſſu ſawu labbumu, ir kreku un biſſes, par brandwihnu krohdsineekam aifneſſe. Wo! ta nau leelaka ſchehlfiediba, ka Samariteram? — Nu, mihlais ammata-beedri, es eſmu prohweſis tawas dſeesmaſ meldinu ſwiſpeht. Ja ne-eſmu wehl labbi prattis, tad dſeed tu wehl kahdu reiſi ſawu dſeſmu. Uſ ſmeſtre arti tam naheves-augonam iſkai jaunu labbi beſu plahkſteri: tas nabbag a wahrgdamam Lat-weſcham buhſ ittin par labbu. Bet Deewa kungs lai dohd, ka pec daudſeem, daudſeem, daudſeem drihs noteet, ko tu ſawas brandwihna-uſteiſchonas galla eſſi rokſtijis.

Br — k — n.

No paganu mahzitajeem.

(Statues Nr. 10.)

Ar leelu puhlinu Missionari ſawu zellu ſtaigadami tilke tonni ſeimē, ko ſauz Namaka. Schinni Namaka ſeimē tee atradde weetu, kur jaw kriſtigi laudis dſiſhwojuschi. 18 gaſdus preefch Ahna atnahſchanas jow Missionars kahds ſchē bi-ja dſiſhwojis un ſtrahdajis. Karri bija zehluschees un ſchim Missionarim waijadſeja ſcho weetu atſtaht. Nams, kur Missionars dſiſhwojis, wehl ſtahwaja, bet tuksch.

Tee laudis, kaſ tur apfahrt dſiſhwoja, ſau bija dabbujuschi ſinnah, ka muhſu Missionari naht.

Ar leelu preeku tee Deewa kahpu uſnehmē. Bee-nu Deewa kahpu Missionari ſchē atſtahtje laudim Deewa wahrdū ſluddinah. Ahns ar 2 beedreem wehl ne dewahs meerā: teem bija ſateek pec Erero paganeem. Ne zik tahl no ſchēem Erero paganeem dſiſhwoja maktigſ Kehninsch kahds ar woahrdu Jaukers. Scha Jauker tehw ſau preefch gad-deem bija kriſtigu tizzibu uſnehmē un arri wiſſna dehls Jaukers bija jaunās deendās kriſtihſ. Bet Deewom ſchehl! dehls gan mas ko no kriſtigas tiz-zibas ſinnaja. Gabeedrojabs ar ſchahdeem, tah-deem palaidnekeem un dſiſhwoja laupidams un ſag-dams. Kad bija wiſſu to opgabbaļu, kur tehw ſ dſiſhwoja, idylindereſis, tad dewahs uſ Erero puſſi. Schē wiſch uſtaſiſja pilſatu maſu un dſiſhwoja ar ſaueem draugeem. Uſtaſiſja arri maſu baſnizu. Mahzitaja ne bija. Jaukers bats ſahk ar Deewa wahrdū darbotees un mahza ſawus laudis un lauſchu behenus. Un tā ar to Deewa wahrdū ſtrob-dadams wiſch orri paſiſke labbos zil-weks. Ah-nam un wiſſna beedreem wiſch ſuhtija pretti wihrus, lai ne ejoht wiſſnam garram, bet lai nahkoh kahdu laiku pec wiſſna padſiſhwoht. Pots ar leelu preeku Missionarus uſnehmē. Labbu laiku Missionari pec Jauker Deewa wahrdū ſluddinajā un dauds dauds dwehſeles ſcho wahrdū uſnehmē un litke kriſtitees. Jaukers aifleedje ſaueem laudim dſerſchanu un wairak ka weenu ſeewu turccht, ka bija eeradduschi darriht. Deewa wihi ar poher-runnoja Jauker ar wiſſeem apfahrtigeem Kehni-neem meeru derreht. Tā Missionareem ar Deewa wahrdū labbi gohje un dauds dwehſeles tilke Ga-tanam aſtrautas. Bet ta jow irr ſinnama leeta, ka wels ne ſichwehſ meerā, kad ar Deewa wahrdū labbi eet. Genahze ſchahdi, kahdi wiltineeki, wilki awju drehbēs, kaſ Kehnian un laudis kahrdinajā Deewa un Deewu wahrdū atkel atſtaht un wiltigahm mahzibahm klauscht. Un to ſinnafeet, ka zil-weks dauds wairak klausia wiltigahm mahzibahm, ne ka labbahm. — Jaukers un wiſſna laudis lik-hohs eerunnatees ſchahdus, kahdus neekus un Missionarim Ahnam bija ja-atſtaht. Ahns gohje pec Erero paganerim, kaſ ne ſtahweja appatsch Jaukeri waldiſchanas. — Tee Erero pagani dſiſhwo labbaſ ſiltā ſeimē. Leelus kahnus wiſſnu ſeimē

ne reds. Semmes kohpeji tee Erero nahu. Kad mums wassara, tad wiaceeni seema. Ketti uhdens ta fasalits, ka zilvelu ness. Laukus dauds ne reds. Laudis wairak pahrteek no lohpeem. Sahle aug tik augsta, ka ruds. Wissu zauru gaddu lohpi us lauku dabbohn pahrteishanas. Dascham Erero wiham lihds 10 tuhst. lohpu, gohwju, awju un kasu. Meschos dsihwo daschadi svehri, lautwas un zitti; zaurohm naftim dsirb scho svehru kaukschanu; arri giptigas tschuhkas dauds tanni semmē atrohnahs. Skudras un ohdes, Moskito nosauktas, lauschahs zilvelu istabas eelschā un nedf deen-nakt' ne dohd meeru. Leels bads zellahs, kad ilgu laiku leetus ne lihst. No magasihnes un no wal-dischanaas Erero wihi mas ko sinn. Dauds reised tee apkahrtigi pagani eelauschahs Erero semmē un laupa un laus ko reds un ko wart dabbuht. Erero pagani paschi irr inelli laudis, flaiki auguschi. Drehbes tee taisahs no smalki isgehretahm ahdahm. Winnu eerotschi labbs leels meets un schkehpō; bes teem winsch ne mas us lauku ne eet. Leelaka stahte pee wiaceem mattus, zihni, wissu meesu un drehbes ar tumschu farkanu pehriwi esmehreht. Wihri zittu darbu ne strahda, ka satius lohpus kohpt, svehrus un putnus weddiht. Wissi zittu darbi see-wahn jadarra. Chku weetās Erero wihiem tellis, Kohrtes teek rinki semmē eepraustas, aug-scham faseetās un tad ar ahdahm un mauknehim apklahs. Ohgas, faknes, wahrita gatta winnu deenischka barriba. No maies mas ko sinn.
(Turplikam beigums.)

Sinndinaschanas.

Wissadas drahes leetas un wissadus sinju-mascherus warr dabbuht pee addatu-taisitaja Bonzel a, sawā paschā nammā pastas-eelā Selgawā. 1

No Sallamuischias pagasta teesas, tohp zaurscho wissi tee usaizinati, kam kahdas parradu prassischanas pee ta nomirrejuschä Sallamuischias Sill-deggunu saimneeka Indrika Reekstika, buhlu, ar taisnahm apleezinashanahm, wehlakais lihds to 30 April d. 1855, scheit peeteiktees, jo pehz tam wissi bes schehlastibas atraiditi taps; tahds arri teem parradneek ta Silldegganu saimneeka, tohp peekohdinahs, lihds augscham teiktu termini, scheit peemelbetees, jo tee tahdā wihsé buhdami prettineki, pee winnu atraschanaas, pehz likkumeem taps apstrahpeti. — Sallamuischā tanni 28. Webr. 1855. (Nr. 71.)

† † † Gedder Dawitsch,
preekschehdetajs
Ed. Meyer, skribw. 2

No Kabilles pagasta-teesas tohp wissi, tik labb tee kam kahdas prassischanas, ka arri tee kam wehl kahdas makasschanas buhlu, pee ta schē peeberriga Wisbulu saimneeka Indrika Rehmanna par kurra mantu konkurse spreesta, usaizinati, ar sawahn usdohschanaahm wisswehlaki lihds 16ta April s. g. pee schihs teesas peeteiktees, jo tad, kad schis termins buhs pagahjis, takak schinni leeta pehz likkumeem darrihs.

Kabille, tanni 12ta Webruar 1855.
(Nr. 34.)

Fritz Wahwer,
pagasta wezzakajš.

G. Junghang,
tees. skrs. 3

S i n n a.

Muhu ammatneeki siipri apsöhlijuschees tai neddelā pehz leeldeenas to lantkahrti par kahm karra-weetahm Krimme ustaishi gattaru. Ta lantkahrti buhs obtrteel masa ka Asia lantkahrti un us plahnaku pa-pihra likta tadeht, lai ne buhlu tik dahrga un lai to ar pasti ifkatram kas grupp, warretu nosuhtihs lihds ar sawu Amischu lappu, jo redsu zik ilgi eet, tamehr ikkatrs sawu lantkahrti dabbu, ja pascham janabl pakat. Lai irr buhlu masaka, tomehr wissu skaidri warresee redseht, jo Krimme ne irr tik leela ka Asia, bet ar muhsu Widsemimi weenā leelumā. Ta rahbihs 1) wissas Krimmes lantkahrti, 2) masa bilde israhbihs, ka Sewastopole no juhras pusses isskahts, 3) ihpaschā bildē buhs redsams tas semmes gabbals no Sewastopoles lihds Balaklawai, un israhbihs tohs aplehgereschanaas-grahwus un walles un fur un ka stahw Kreewu, Sprantschu, Enlenderu un Turku karra spehki. Kas par 10 kap. sudr. to grupp dabbuht, lai peeteizahs pee sawa zeen mahzitaja jeb skohlmeistera, kas to labbumu jums darrihs, mums finnu par to doht. Zahdeem nosuhtihs to lantkahrti ar pastu un wehl klahi issahstischanaa par wissu Krimmi Amises dohsum. Kas to grupp dabbuht us siipru, smalku papihru, lai mafsa 15 kap., bet tahdu ne warr ar pasti suhtiht. Ohdra neddelā pehz leeldeenos buhs wiss dabbujams.

S - 3.